

Križna centralna stavba s kupolo iz 1.pol.19.stol. Oltarji istočani. Slikal Brollo 1885.2 spomenika z lepimi napisoma v slov. jeziku: "Tu pozivajo Visokovreidni gospod Martin Kantshitsh Oni so bili sahetek puvanj s tote zirkvi rojeni 1^{ga} Novembra 735 toti zveist sapustili tiga 8^{ga} Jannera 1826 Bog njim dai nebeski Lon.

Tu je k spomini Andreasa Kantshith(sic) keriga svon "vala popeiva ino na ke rega vigdarshin Farmashter sahvaleshno smislit ma . Rojeni 26^{ga} Novembra 1752 v Grazi sovjo shivljenje sklenili so jo 30^{ga} Juny 1826 Prosmo vsi Boga nai nyih polona.

Stele, LXVIII, 8.4.1926, str.5-6.

Že v urbarju iz dobe vojvoda ~~Albrecht~~ Albrehta I. (ok. 1280-1295) se omenja Kapela (Cappell) med kraji, ki so imeli skrbeti za grajsko stražo v Radgoni; neki tudi l. 1287 omenjeni vitez Fridrik Wildenhager je imel 4 kmetije. Naselbina je dobila ime po kapeli, ki je prav zato zelo stara. Brezdvomno je ta kapela že iz početka bila posvečena Mariji Magdaleni. Njen kult se je na zahodu razvil posebno v dobi križarskih vojn. V Brežah na Koroškem je že l. 1128 bil ~~XXXXXX~~ hospital Marija Magdalene, v solnograški nadškofiji je sploh veliko starih cerkev posvečenih Mariji Magdaleni, med njimi n. pr. mestna cerkev v Velikovcu iz l. 1240. Opra-

vičen je torej sklep, da je kapelica Marije Magdalene, prvotno prav gotovo lesena, ki je dala povod krajevnomu imenu Kapela, nastala v oni dobi, ko se je sploh na novo poživilo krščanstvo in izvedla cerkvena organizacija na Murskem polju ter da so pri tem vsaj posredno sodelovali št. pavelski benediktinci.

Fr. Kovačič: Donseki s starjši zgodovini Murskega polja.

lv. Zemljiški gospodje na Murskem polju.

ČZN. XV. 1919. str.80.

Kapela se imnuje v listinah o l. 1300; 1371: dorf Chappelen gelegen bey Rahospurkeh itd. V krajevnem izkazu za Radgono l. 1445. pa manjka, mogoče je Wildenhag enačiti s Kapelo. Razume se, da je kraj dobil ime po cerkvi, ki je tam stala. Vendar še o cerkvi zvemo le iz vizitacijskega napisnika iz l. 1617.: "B. M. Magdalенаe in collibus". Sedanja cerkev je pozidana leta 1823-1824.

M. Ljubša: Zemljepisni razvoj župnij v pražupnijah Ptuj, Velika Nedelja in Radgona.

ČZN. XX. 1925. str. 18, 19.

KAPellen

Župna cerkev, posvečena sv. Magdaleni.

Pravilno orientirana cerkev stoji na vrhu Kapelskega hriba v n.v. 309 m. Lokacija cerkve slovi po svojem lepem razgledu na Slovenske gorice in Pomurje.

Viri in literatura: Fr. Kovačič: Ljutomer, Maribor 1926. p. 332 -344. Fr. Kovačič: Zgodovina lavantinske škofije, Maribor 1928., p. 66, 257, 396;

Frana kronika;

Splošni opis: Cerkev sestavlja jo majhna zidana lopa z ogelnimi lizenami fasadni kvadaratasti stoji, pravokotna ladja z dvema enako visokima ravno zaključenima kapelama ter enako visok presbiterij, ravno zaključen, kate-remu je na severu prizidana nadstropna kapela zakristija. Grainja je op-ečna ometana. Streha ladje je trapezasta, kapel in presbiterija prav tako, zakristije pultasta, lopa piramidasta, vse opečne; zvonikova je zvonasto laternasta, pločevinasta.

Zunanjščina: Cerkev obteka pristrešen, cementni talni zidec in venčni zidec v obliki popolnega ogredja. Vsa zunanjščina je enotno koncipirana, fasade členijo lunetasta okna in že omenjeni zidci, le zahodna fasada je bogateje členjena s štirimi toskanskimi pilastri. Nad njo se dviga rahlo vmaknjeni zvonik, deljen s profiliranim zidcem v dve etaži ter zaključen z ravnim profiliranim fabionom. Zvonik ima štiri ppk zvonove line in nad njimi urna kažališča, v spodnji etaži pa ga krasi lunetasto polje. V cer-kev vodijo trije portali, iz zahodne strani skozi lopo, iz severne in ju-žne pa skozi kamenita, pp, ob robu profilirana vhoda. Vratnice severnega portala imajo originalno okovje iz 1. pol. 19. stoletja, medtem ko so ostale mlajše. Zakristija, ki je 2 x 1 osna, je bp.

V zahodni steni južne kapele so vidani trije nagrobniki z napisi v boho-ričici odnosno v latinici. Zanimiv je naslednji: Tu poživajo Püvanja tote Zirkvi rojeni 1^{ga} Novembra 1735 toti sveit sapustili tiga 8^{ga} Jänne rä 1826. Bog ni jim dai nebeski lon, medtem ko sta ostala dva iz let

1803 in 1826.

Notranjščina : Oblikuje enoten centralno zasnovan prostor, ki je sestavljen iz kupolaste obokane ladje, kapaste obokanih kapel in kočnega prostora ter kalotasto obokanega presbiterija. Polkrožni loki povezujejo vse sestavne dele v celoto, katero nosijo vogalni polslopi in pilastri ter profilirane ogredje, ki poteka pod velikimi lunetnimi okni. Povsoka empora, ki zavzema zahodni del ladje, počiva na razpetem, usločenem ločku, ki ga spremlja že skoraj ravna banja. Zidana emporina ograja je ravna. Prostor pod zvonikom zanzema zvonica s plitvo kupolo, ob kateri je na severu pod kapela LMB s plitvo banjo, na jugu pa emporine stopnice. Iz presbiterija vodi v zakristijo kamnit portal s profiliranim robom. Zakristija je plitvo kapasto obokana, oratorij pa ima raven lesen strop. Vso notranjščino pokrivajo kamenite plošče, razen v presbiteriju, kjer so bile leta 1917 zamenjane s cementnimi. Presbiterij pokriva figuralna slikarija iz leta 1835, ki predstavlja Marijino vnebovzetje iz je bila l. 1835 obnovljena od graškega akad. slikarja Alojza Trummerja. Leta 1885, je vso cerkev poslikal Jakob Broflo. Med arhitektonskimi okviri in ornamentiko so naslikani prizori iz življenja sv. Magdalene, Kristusa in cerkveni očetje. Na sliki Zadnje večerje je umetnikova signatura.

Oprava: Je deloma sočasna z nastankom cerkve, deloma pa iz srede in druge polovice 19. stoletja.

Vekiki oltar: litoželezna obhajilna menza, tri stopniščni p. suppedanij, zidana prizmatična menza. Baldahinski tabernakelj je prosto stoječ. Pokriva ga relief Krista v Emausu krasi tabernakljeva vratca; po menzi pa je razpostavljenih deset klasicističnih pločevinastih svečnikov. Oltarni podstavek in predela le rahlo izstopata v prostor, na predeli se razvija stebriščna arhitektura s kipoma Petra in Pavla in veliko pp. olp. sliko sv. Magdalene, delom KRESCENCIJE STADLER (München) iz l. 1832. Kompozitna stebra nosita na vsaki strani slike kosa ravnega golčastega klasicističnega ogredja, ki ga dobro karakterizira zobčasti friz. Na ogredju klečita

dva šefeb, nad zunanjim parom stebrov pa stojita značilni klasicistični vazi. Lunetasto zaključeno atiko izpolnjujejo žarki s šv. Trojico. Oltar je temno zeleno-rjavo marmoriren, kipi pa so pozlačeni. Nastopa okrnela rokokojska ornamentika. Plastike, oltarna koncepcija in ornamentika govore za postbaročno tradicijo 1. polovice 19. stoletja. Po Kovačiču je oltar iz leta 1885, takrat naj bi ga graški pozlatař J. BAUER nanovo postavil, kar pa ni verjetno, saj oltar stilno odgovarja dobi okoli 1. 1830. Večna luč je lepo klasicistično delo.

Oltar ob glavoloku je posvečen sv. Boštjanu. Je neoromanski in bp, le v atiki so trije starejši kipi Notburge, Izidorja in Boštjana. Zanimar plastike so baročne iz srede 18. stoletja. Oltar je iz leta 1885, prenovil J. BAUER tako, da je obdržal od prejšnjega oltarja le omenjene stare tri plastike.

Stranska oltarja v kapelah sta pendanta. Oba imata enostopnišni suppedanij in sarkofagasto menzo. Južni oltar je Križev, severni pa Anin. Koncept obeh oltarjev je postbaročen, ploskovit, s poživljajočima stebroma in pilastroma ob osrednji sliki oziroma kipu, katerega flankirata konsoli s kipi Marije in Janeza odtosno Janeza Krst. in Urbana. Po Kovačiču sta oba oltarja iz leta 1861. Klasicistično ogredje je enako kot pri velikem oltarju, atiko obrobijata ploskovito zviši voluti, zaključuje pa jo rahlo konveksno-konkavno oblikovano čelo. Sliki sv. Jožefa in Martina sta v zvonasto razgibanih okvirih in bp. Na Križevem oltarju zavzema osrednji preštor razpelo pred ozedjem z naslikanim Jeruzalemom. Oltar je zeleno-rjavo marmoriren, kipi so deloma zlačeni, deloma barvani. Na menzi sta dva klasicistična svečnika. Anin oltar ima tabernakelj z dvema stebričema, zalomljenima volutama in adurentoma. Slika Ane z Marijo in Joahimom je kvalitetno delo, starejše od oltarja ter iz druge polovice 17. stoletja. Odlikuje jo mehka modelacija in topli temni toni. Slika je pp. opl. Improviziran oltar LMB je bp, a ima štiri lesene in dva pločevinasta svečnika iz 1. polovice 19. stoletja.

Prižnica kaže vse znake klasicizma; je preprosto, precej okorno delo, ki je nastalo sočasno z ostalo opravo.

Krstilnik: na kamenitem stebraštem podstavku stoji leseno klasicistično ohišje z globom med žarki na vrhu. Krstilnik je iz srele 19. stol.

Orglje: so baročnega koncepta, izpopolnjene l. 1884. Delo je izvršil Dominik RANKEL!

Spovednice so nove in bp ter iz leta 1935.

Klopi v ladji so originalno bidermajerske, enako tudi v presbiteriju.

Zakristijska omara je postbaročna iz l. polovice 19. stoletja.

Križev pot je opl kopija po Führichu iz leta 1842.

Oprema: V ladji visi klasicističen pločevinasti lesteneec.

Kipa Src J zuba in Marije sta iz leta 1844.

Slika pp opl sv. Alojzija je iz leta 1851., slika Rožnvenške Marije pp opl je iz leta 1853 in delo redgonskega slikarja JANDLA!

V zakristiji se nahajajo: lep rokokojski svažnik kelih s srebrno reliefno ornametiko, poznobarochen srebrn pozlačen križ za poljubljanje, klasicistični čolnček, pluvial z ročno vezeniho, sestavljeno iz baročnih ostankov in dve dalmatiki z enakim baročnim vzorcem.

Zvonik: Je enotne gradnje in je nastal istočasno z ostalo cerkvijo. Neogotski zvon iz leta 1925 je izdelek livarne št J. & H. Bühl iz Maribora.

Podstrešje: Stene in oboki so opečni. Stavba je enotne gradnje.

Resume: Kapela na Kapeli se omenj od konca 13. stoletja dalje: 1371, 1443, 1462, 1459 in ca 1480, izrecno kot cerkev pa leta 1617. Lastnega duhovnika je dobila šele 1763., župnija pa je postala l. 1811. Od starejše cerkve se je ohranila slika Ane z Marijo in Joahimom, ter tri baročne plastike. Sedanja cerkev je zgradil gradbenik M. MARECK iz Gradca v letih 1823-1824 za 23.000 glđ., posvetila pa jo je leta 1835 sekovski škof Zängerle ter ji ob tej priliki podaril sliko sv. Magdalene. Cerkev je bila v presbiteriju poslikana l. 1835, drugič 1859, v ladji pa od J. BROLLA 1885. Opravo in opremo je cerkev dobivala vse do let. 1885.

Okolica: Pokopališče in župnišče sta bp.

Konservatorske opombe: Cerkev je vredno vzdrževana, l. ta 1951 je bila obnovljena streha, leta 1961 pa ostala zunanjsčina.

Registrarske opombe: Vloč. št. 40, parc. št. 701., k.o. Kapela. Stroški vzdrževanja objekta so bili kriti iz sredstev imetnika.

Ostalo: Cerkev obdajajo vinogradi, vas pa je razložena po gnebeni sev. - vzh. pod cerkvijo. Blizu vinske kleti stoji ob cesti kamnito stebasto znamenje, oblečeno s cementom, s hišico na štirih balustrah. Znamenje je verjetno iz 17. stoletja in potrebno obnove.

Ob cesti Kapela - Okoslavci stoje tri kapele: ona na Kapelskem vrhu je neogotska s kipom Immaculate, delom podobarja NEMCA iz 1909., druga je preprosta, historična, tretja je neogotska in bp.

V naselju je spomenik NOB, ki je brez umetnostne vrednosti.

Opombe: V župnišču hranijo: Kelih s poznorokokojskim koškom, kjer se že kažejo klasicistični vplivi, kar ga postavlja v začetek 19. stoletja.

Pozlačen kelih z letnicama 1888 in 1928.

Pozlačen kelih s srebrnimi reliéfnimi okraski na košku v obliki angelskih glavic in ornamentike iz 1. polovice 19. stoletja.

Rokokojska monštranca iz tretje četrtine 18. stoletja z reliefom BO in dveh angelov.

Srebrna pozlačena monštranca z rokokojskimi motivi, preprostejša.

Trije preprosti po lačeni kelihi.

Jože Turk: Zapiski mariborske topografije, 1962., (M. Šetine).